

Namnet *Hælga* är icke vanligt i svenska runinskrifter. Belägg ge U 89, 793, L 235 Tensta kyrka, Sö 9, 290 samt Ög 84 och 148. Dessutom förekommer namnet på en år 1950 påträffad runsten vid Kallerstad, S:t Lars sn; se S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1950, s. 342.

(*H*)*rolfr* har varit ett ovanligt namn. I Uppland ge U 793 och L 784 Hjältberga, Simtuna sn (*hurulfr*)¹ de enda beläggen hittills; se vidare Sö 215, där dock L 666 [= U 756] bör utgå, då namnet är felläst. Skrivningen *hrulf* (ack.) med bevarat *h* framför *r* är ett ålderdomligt drag.

Enligt Brate och v. Friesen har U 793 ristats av Erik, »hvilken i västra Uppland utfört 10 à 15 stenar» (v. Friesen); se vidare U 762.

794. Vindsberga, Tillinge sn.

Pl. 110.

Litteratur: Handlingar 1925 i ATA; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA), Några okända uppländska runinskrifter (i: *Fornvännen* 1946), s. 269 f.

Äldre avbildningar: O. A. Öberg, foto 1925 (ATA); N. Lagergren, foto 1946 (i Jansson a. a. s. 270).

Runblocket ligger 900 m. VNV om Tillinge kyrka, 160 m. V om landsvägen Vindsberga—Mälby, 140 m. VSV om torpet Nyhem. Över blocket går en kraftledning.

Den första kända uppgiften om ristningen lämnar O. A. Öberg den 27/10 1925. På baksidan av ett fotografi av blocket skriver han: »Runristning å ett större flyttblock liggande i skogskanten intill gårdet på Vindsberga skog intill Mälby egogräns i Tillinge sn. Ena hörnet är bortsprängt stenen är starkt vittrad. Ornamentiken är Livstens, är den känd förut?» I *Runinskriftsinventeringen* 1941 rapporteras, att sprickor finnas i blocket. Dessa sprickor fylldes 1946 genom Riksantikvarieämbetets försorg med stenkitt.

Ljusröd granit. Ristningsytans höjd 1,75 m., bredd 1,60 m. Ytan är knottrig och starkt vittrad; linjerna äro numera ofta mycket grunda och otydliga.

Inskrift:

+ *ik* - ... *pu* - ... *r* + *fa*₁₀*pur* + *sen* +
5 15

... *faður sinn* ...

»... sin fader ...»

Till läsningen: Inskriften, som börjar nedtill och löper åt vänster, har sk före 1 i och i slutet; därigenom komma två sk att stå nära varandra i stenens nedre kant. Av r. 3 återstår endast nedre delen på grund av att ett parti av blockets nedre vänstra kant har slagits bort. Avståndet till 4 *p*, som har förlorat övre delen i samma bortfall, är 21 cm., vilket här har gett plats för minst en runa. 5 *u* är ej stunget. Av r. 6 återstår endast ett kort, otydligt stycke av hst; t. h. om denna skadade hst finnas ojämnheter, som möjligen kunna vara rester av en *r*-bst. Därefter är ristningsytan bortslagen, och ristningen börjar åter upptill t. h. Före 7 *r* är ristningsytan ytterst ojämn, och inga säkra spår av runor kunna iakttagas. 7 *r* är grunt och vittrat. 14 *e* förefaller att vara stunget. (I denna vittrade inskrift är det ej möjligt att fastslå detta med full säkerhet.) Efter 15 *n* finnes ett grunt sk i vilket högra tvärstrecket är skadat.

Som redan O. A. Öberg har iakttagit är ornamentiken i Livstens stil. Allt tyder på att blocket har ristats av honom; se S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1946, s. 271.

Inskriften är för svårt skadad för att tillåta en något så när säker rekonstruktion. Runorna

¹ Namnet har tidigare lästs oriktigt; se S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Uppsala län* (ATA).

stå mycket glest, och man torde kunna räkna med att högst ett tiotal runor ha gått förlorade genom att blockets vänstra del har sprängts bort. De första runorna ha säkerligen innehållit ett namn, som möjligen har varit det, åtminstone i runinskrifter i sydöstra Uppland och nordöstra Södermanland, väl belagda kvinnonamnet *Ingipora*. Inskriftens början skulle då ha lytt: **ikipura + lit + akua + at**.

Om faderns namn veta vi endast, att det har slutat på **r**, och att det troligen har varit ett jämförelsevis kort namn.

795. Breds kyrka.

Pl. 111.

Litteratur: B 636, L 738, D 1: 94. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 70; Kyrkoinventarium 1829 (ATA); G. O. Hyltén-Cavallius, Om Runorna (i: Läsnings för Folket af Sällskapet för nyttiga Kunskapers spridande, Stockholm 1842), s. 51 f. (omtryckt i J. G. Carlén, Svenska Familjboken, 4. bandet, Stockholm 1852, s. 158 f.); Handlingar i ATA 1941, 43, 45.

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 636); bläckteckning i Kyrkoinventarium 1829 (ATA).

Runstenen står på kyrkogården, 11 m. S om kyrkans västra ingång, vid kyrkogårdsgångens östra kant.

Ransakningarna 1667—84: »J Bogårdz Muren finnes een Runesteen, bemerkelsen weeten ingen». — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Bredz Bogårdz-mur. Åsunda härad» (B 636: »Breds Sockn. Bogårdsmur»; L 738: »I Kyrkogårdsmuren»). — I *Kyrkoinventarium* 1829 omtalas, att på kyrkogården »finnas inga andra minnesmärken än en i Borggårdsmuren inmurad Runsten» ... I *Sveriges runurkunder* uppger Dybeck, att stenen »finnes i södra kyrkogårdsmurens yttre sida, invid och till höger om porten.» Stenen flyttades genom Riksantikvarieämbetets försorg till sin nuvarande plats år 1945. Någon uppgift om var stenen ursprungligen har varit rest finnes ej.

Tyvär är stenen avslagen nedtill och i högra kanten, varigenom en del av ristningen har gått förlorad.

Grå granit. Höjd 1,28 m., bredd 1,17 m. Ristningen är djup och tydlig; linjerna är breda, mjukt rundade.

Inskrift:

+ **pikbyrn** + **lit akua** + **sten** + **yfti** + **suni** + **sino** +
 5 10 15 20 25 30

Pingbiörn let haggva stæin æftir syni sina.

»Tingbjörn lät hugga stenen efter sina söner.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar med sk. 2 **i** är ej stunget, ej heller 3 **k**. 5 **y** är stunget med ett kort lodrätt streck. I 7 **n** utgår bst vinkelrätt från hst; även om andra **a**- och **n**-runor gäller detsamma. 9 **i** når ej ramlinjerna. Sk saknas efter 10 **t**. 17 **e** har förlorat nedre delen; i kanten av bortfallet finnes möjligen ett spår av pricken. 18 **n** har förlorat nedre delen av hst. 19 **y** är tydligt stunget. Sk efter 22 **i** är skadat. 24 **u** är ej stunget. 30 **o** är djupt och tydligt. — Hadorph: 17 **i**, 19 **u**, 20 **k**; sk utelämnas efter 22 **i**. — Teckningen i *Kyrkoinventarium* är utförd av en oövad runläsare och är därför på många punkter felaktig; ett antal runor ha dessutom överhoppats. Runföljden 1—7 **pikbyrn** läses emellertid riktigt. — Dybeck: 17 **i**.